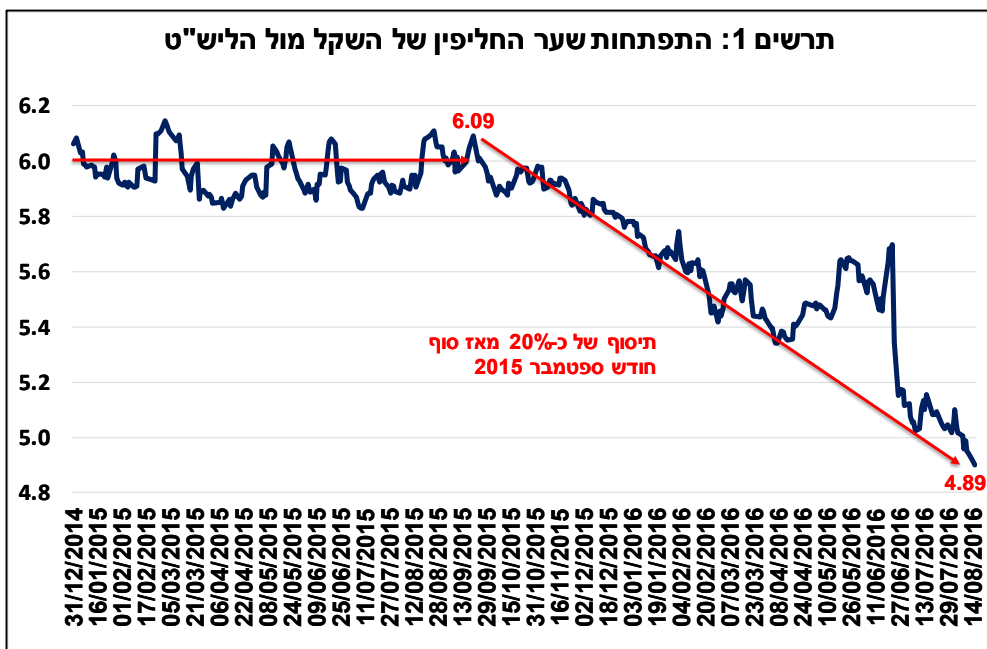

אוגוסט 2016

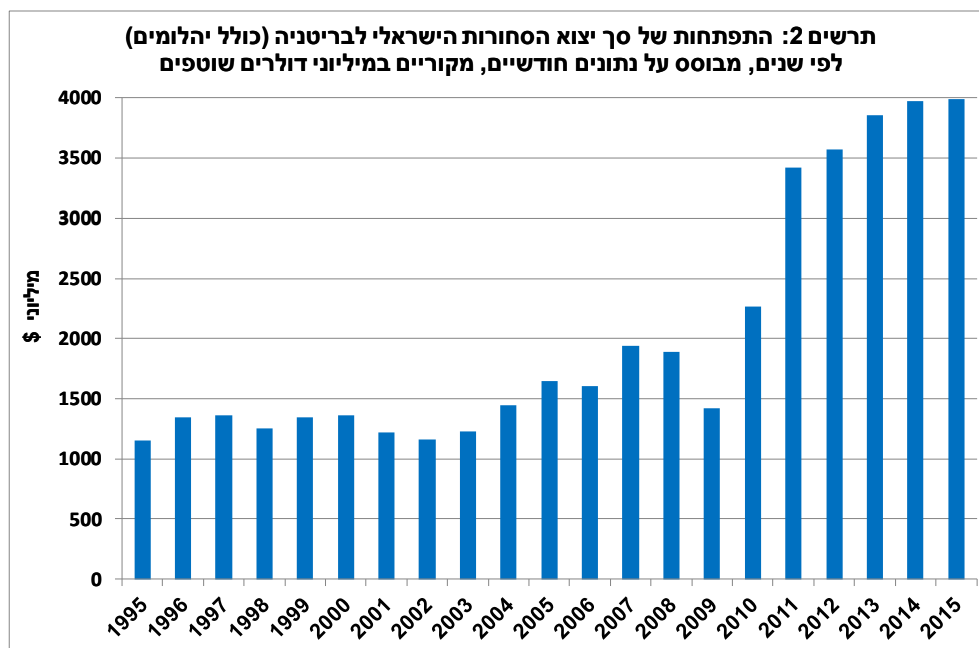
ההשפעה של היחלשות הליש"ט על יצוא הסחורות הישראלי

כתב: יניב בר

- במהלך 12 החודשים האחרונים הליש"ט נחלש ביחס לסל המטבעות של בריטניה בשיעור של כ-16% במונחים נומינליים. רובה של היחלשות זו חלה מאז פרסום תוצאות משאל ה-Brexit, שנערך ב-23.6.16 ברחבי בריטניה, אשר הוביל לעלייה במידת חוסר הוודאות הכלכלי והפוליטי בבריטניה, לתנודתיות בשווקים הפיננסיים ולהרחבת המדיניות המוניטארית מצד ה-BOE. היחלשות זו מגובה גם בתנאים השליליים של חשבונות החוץ של בריטניה, בכלל זה גירעון גדול בחשבון השוטף של מאזן התשלומים וחשש של ממש מפני בלימה, ואף היפוך כיוון, של תנועות ההון הישירות לבריטניה (FDI).
- במונחים ריאליים, שערו של הליש"ט ביחס לסל המטבעות נחלש מעבר לנקודה שבה הגיעה במהלך שנות ה-90, אז היה משבר מטבע בבריטניה על רקע היציאה מן ה-ERM והמתקפה הספקולטיבית הגדולה (מתקפת סורוס).
- כאמור, בעת האחרונה נחלש המטבע הבריטי (ליש"ט) באופן משמעותי מול מרבית המטבעות בעולם בנייהם גם השקל. על אף שהיחלשות של הליש"ט מול השקל אינה מפתיעה נוכח ה-Brexit, ראינו לנכון להתריע על כך שבעת האחרונה חלה האצה משמעותית במגמת התיסוף של שער החליפין של השקל מול הליש"ט, אשר ירד אל מתחת ל- 4.90 ₪ -- רמתו הנמוכה ביותר מזה 20 שנה (מאז חודש אוגוסט 1996). תיסוף משמעותי זה עלול לפגוע ביצואנים ישראלים להם השוק הבריטי מהווה שותף סחר עיקרי. הדבר יכול להתבטא בירידה בהכנסות (בש"ח), שחיקה בתחרותיות, דחייה בחתימה על חוזי סחר חדשים, ירידה בייצור, הקטנה של מצבת כוח האדם ועוד.
- תיסוף השקל ביחס לליש"ט בולט בראייה היסטורית, שכן לאורך השנים היה שע"ח של השקל מול הליש"ט ברמות גבוהות הרבה יותר. מאז חודש נובמבר 2008 ועד סוף חודש ספטמבר 2015, נע שער החליפין של השקל מול הליש"ט סביב רמה של 5.5 ₪ - 6.5 ₪, ובין השנים 2004-2007 היה שע"ח אף גבוה יותר, ונע סביב רמה של 8 ₪.
- רמתו הנוכחית של שע"ח משקפת תיסוף חד של כ-20% בהשוואה לרמה בסוף ספטמבר 2015 (ירידה של יותר מ-1 ₪ בפחות משנה) וכ-45% בהשוואה לרמת השיא שלו בחודש אוגוסט 2007.

- היצוא הישראלי, שמצוי, עקב מגוון סיבות, במגמת האטה בשנים האחרונות, צפוי להיפגע מהירידה בשער החליפין כיוון שבריטניה מהווה את יעד יצוא הסחורות העיקרי של ישראל מבין מדינות האיחוד האירופי, ויעד יצוא שני בחשיבותו אחרי ארה"ב. נציין כי בשנת 2015 הסתכם יצוא הסחורות הישראלי לבריטניה (ללא יהלומים) בכ-3.6 מיליארד דולר, המהווים כ-8% מסך כל יצוא הסחורות של ישראל (ללא יהלומים).
- כפי שניתן לראות בתרשים 2, יצוא הסחורות הישראלי לבריטניה מצוי במגמת עלייה מאז שנת 2010, חרף ההאטה בסך יצוא הסחורות בשנים אלה. התפתחות זו, משקפת עלייה בחשיבותה של בריטניה כיעד ליצוא הישראלי. לשם המחשה, בשנת 2015 היה יצוא הסחורות לבריטניה כפול מרמתו בשנת 2007, לפני פרוץ המשבר הפיננסי הגלובאלי.

- כפי שניתן לראות בטבלה המצורפת, היצוא הישראלי לבריטניה מתרכז בעיקר בענפי הכימיה והתרופות. בשנת 2015 הסתכם היקף היצוא של כימיה ותרופות לבריטניה בכ-2.68 מיליארד דולר, המהווים כ-74% מסך יצוא הסחורות הישראלי לבריטניה (ללא יהלומים) וכ-20% מכלל יצוא הכימיה והתרופות של ישראל. על כן, עיקר ההשפעה צפויה להתרכז בענפים אלה כאשר ייתכן ותהיה נטייה לקצר הסכמי סחר (יצוא ויבוא) לאור אי הוודאות הרבה. נציין כי פעילות היצוא בכל אחד מענפים אלה, נשענת ברובה על חברה דומיננטית אחת – טבע וכי"ל – להן הסיכון המשמעותי ביותר להרעה בפעילות (אם כי הן רב לאומיות ופועלות גם בשווקים אחרים).
- בנוסף, ניתן לציין גם את הענפים: מכונות וציוד חשמלי וגומי ופלסטיק, אם כי, היקף הפעילות בהם נמוך משמעותית מזה של ענפי הכימיה והתרופות.

הענפים העיקריים ביצוא הסחורות של ישראל לבריטניה (ללא יהלומים)

ינואר-יולי (במיליוני \$)		2015		ענף כלכלי
2016	2015	אחוז מתוך הסה"כ	במיליוני \$	
1,521	1,963	74%	2,675	כימיה ותרופות
168	190	8%	298	מכונות וציוד חשמלי
105	117	5%	192	גומי ופלסטיק
306	276	12%	427	יתר הענפים
2,100	2,546		3,593	סה"כ

- מנגד, יש לציין שהיחלשות הליש"ט מול השקל, פועלת להוזלה של עלויות היבוא מבריטניה, דבר המהווה התפתחות חיובית עבור עסקים ישראליים להם היקפי יבוא משמעותיים מבריטניה, וגם עבור ציבור הצרכנים בישראל. מדובר בעיקר ביבוא של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה, כלי רכב, סחורות ועוד.
- **במבט קדימה, בעת הקרובה לא נראה כי צפוי שינוי בגורמי הרקע שהובילו להיחלשות הליש"ט בעולם בעת האחרונה, בפרט גודלו של הגירעון בחשבון השוטף של בריטניה, המצוי ברמת שיא, וההערכה כי ההשקעות הישירות על ידי זרים עלולות לרדת לאור חוסר הוודאות הכלכלי.**